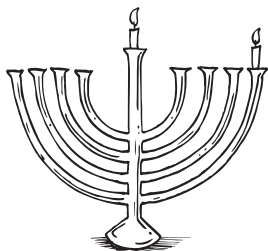

OBSAH

Předmluva	7
První svíce — Danielovo proroctví	11
Druhá svíce — Babylonie, Persie a Řecko	23
Třetí svíce — Řím	37
Čtvrtá svíce — Izrael	49
Pátá svíce — Svátek Chanuka	58
Šestá svíce — Tři promluvy	73
Sedmá svíce — Čtyři stupně odměny	83
Osmá svíce — Závěrem	96
Doslov — Vysoký rabín Lev	107
Pražský Maharal – život a dílo	117
Slovník pojmů	119
Hebrejské a české přepisy biblických jmen	133

PRVNÍ SVÍCE
DANIELOVO PROROCTVÍ

עֲנֵה דַנְיָאֵל וְאָמַר תְּזַה הַנְּיִת בְּחַזְוֵי עִם לַיְלִיָּא וְאָרו אַרְבַּע רוּחֵי שְׁמַיָּא
מְגִיחִין לְיָמָא רַבָּא
וְאַרְבַּע חַיִּין רַבְרָבוֹ סִלְקוּ מִן יָמָא שְׁנָוִן דָּא מִן דָּא

Čtyři království

(Daniel 7:2–7): Viděl jsem v nočním vidění, jak čtyři větry nebeské rozvířily velké moře a čtyři velká zvířata vylezla z moře, různá jedno od druhého.

První bylo jako lev a mělo orlí křídla. Sledoval jsem, jak mu křídla oškubali, a ono bylo postaveno na zem, kde stálo na nobou jako člověk a srdce mělo lidské. Po něm druhé zvíře podobné medvědovi, zdviblo se na jednu stranu, mezi zuby mělo tři žebra a říkali mu: „Vstaň a sežer hodně masa.“ Po něm pak jsem viděl zvíře podobné levhartovi, které mělo čtyři ptačí křídla na hřbetě a čtyři hlavy. Tomu zvířeti byla dána vláda. A pak jsem viděl v nočním vidění čtvrté zvíře, broživé a děsné, s neuvěřitelnou silou, které velikými železnými zuby trhalo, drtilo a lámalo, aby po zbytcích nobama dupalo. Bylo jiné než ta ostatní zvířata před ním a mělo deset robů.

Není pochyb o tom, že ne náhodou uspořádal Bůh svět tak, aby na něm postupně vládla čtyři království. Proto je třeba se ptát – proč právě tato konkrétní království? A proč právě čtyři? Lze si všimnout, že již v okamžiku, kdy Bůh tvořil svět, naznačuje text Tóry budoucí nástup čtyř království (IM 1:2): „Země byla pustá“ – to je Babylonie, „a zmatená“ – to je Persie, „a tma“ – to je Řecko, „byla nad propastí“ – to je Řím. „A Boží duch se vznášel nad vodou“ – to je Mesiáš.

O Babylonii řekl prorok Jirmejahu (Jeremjáš): „Viděl jsem zemi, která je pustá.“ (Jirmejahu 4:23) O Persii řekla královna Ester: „A zmateně (ve spěchu) odvedli

Hamana.“ (Ester 6:14) Řecko chtělo oslepit oči Izraele svými zákazy. Vláda Říma je jako propast bez konce. A jakou zásluhou přijde Mesiáš? Zásluhou pokání, které se přirovnává k vodě, jak je psáno (Pláč 2:19): „Vylij jako vodu své srdce.“

Vidíme, že již v okamžiku tvoření světa Boží plán počítal s nástupem čtyř království. Tím více se musíme ptát: Proč? Je na místě, aby svět, stvořený, a tedy závislý na svém tvůrci, byl jako každá věc, která je závislá na své příčině, ze své podstaty nedokonalý právě pro svou závislost. Nedokonalostí světa jsou právě ona čtyři království, a proto je jejich nástup naznačen již na samém počátku. A proč představují právě čtyři království nedokonalost světa? Protože umenšují Boží slávu ve světě. Mohli bychom si totiž myslet, že pokud Bůh stvořil svět, bude vše podléhat jeho vládě a celý svět bude dokonalý. Případné nedostatky světa by pak musely nevyhnutelně nastat Boží vinou. Tak tomu ale není! Nedostatek vůbec neleží na straně tvůrce, nýbrž jen a pouze na straně světa, který je závislý, nesamostatný, a tedy nedokonalý. Z toho pramení vláda čtyř království a nutnost zmínit ji již na samém počátku.

כל הנקרא בשמי וְלִכְבוֹדִי בְּרֵאשִׁיתוֹ יִצְרָתִיו אֵף עֲשִׂיתִיו

Bůh stvořil vše ke své slávě

V Talmudu (traktát Joma 38a) se uvádí: „Vše, co Bůh stvořil, stvořil ke své slávě, jak je psáno (Ješ 43:7): ‚Vše, co se nazývá mým jménem, jsem ke své slávě stvořil, zformoval a udělal.‘“

Pokud Bůh stvořil vše a vše stvořil ke své slávě, protože není myslitelné, aby někdo vědomě a promyšleně stvořil

něco, co by bylo namířeno proti němu, neboť by tím byl tvůrce sám proti sobě, tak jak se k moci dostala království, která umenšují Boží slávu ve světě? Nedostatek, jak již bylo uvedeno, vychází ze samé podstaty stvořeného světa. A království jsou právě čtyři, protože představují opuštění Boží slávy, a Bůh, který je jediný, představuje střed, tak jako například jeruzalémský Chrám, který byl jedinečný, byl ve středu světa (Joma 54b), jako Izrael, který je jedinečný, patří do Svaté země, která je uprostřed světa. Protože každá věc, která je jedna jediná, odpovídá středu, ze kterého lze odejít čtyřmi směry. Proto komentář vyvozuje z věty (1M 1:2) „Země byla pustá a zmatená a tma byla nad propastí a Boží duch se vznášel nad vodou“ náznak příchodu čtyř království, která vyjadřují nedostatek světa, který byl stvořen jedním tvůrcem.

Čtyři království umenšují Boží slávu ve světě tím, že narušují jeho jednotu, a o jejich zániku je psáno (Zecharja 14:9): „A bude Bůh králem nad celou zemí, ten den bude Bůh jedním a jeho jméno bude jediné.“ Po celou dobu vlády čtyř království není Boží sláva ve světě patrná. Ne z Boží nedokonalosti, ale z nedokonalosti stvořeného světa vychází vláda čtyř království, která odňala vládu Izraeli.

עַם יִשְׂרָאֵל לִי תְהִלָּתִי יִסְפְּרוּ

Izrael

Izrael je národ stvořený k Boží oslavě, jak píše prorok Ješajabu (43:21): „Tento národ jsem si vytvořil, mou chválu budou vyprávět.“

Izraeli odebrala vládu postupně čtyři království, která umenšují Boží slávu na tomto pozemském světě. Ačkoliv

ŠAMAŠ

Čtyři království; Bůh stvořil vše ke své slávě

Výchozím bodem celého rozboru chanukového zázraku je pro Maharala šest vět Danielova proroctví o čtyřech královstvích (ARBA MALCHUJOT). Nejen Řekové a Římané, ale i Babyloňané a Peršané, dávní přemožitelé Izraele, jsou promyšlenou součástí Božího plánu. Výraz „nad propastí“ (ТЕНОМ) odpovídá Římu, jehož vláda se zdá být nekonečná. Podle židovské tradice totiž stále žijeme v římském exilu. Celý křesťanský euroamerický (bílý) svět je v rabínské tradici dědicem a pokračovatelem antického Říma. Vyjádření „A Boží duch se vznášel nad vodou“ (MAJIM) představuje Mesiáše, který na svět přijde zásluhou našeho pokání. Voda souvisí s nápravou nejen v podobě očistné lázně (MIKVE), ale i pro svou přirozenou vlastnost zaujímat nejnižší (nejpokornější) možné místo. Pokora navíc úzce souvisí se znalostí Tóry – ne náhodou se o Mošem dozvídáme, že byl „nejpokornějším mužem na světě“.

Svět (OLAM) je plně závislý na svém Tvůrci a každá závislá věc je již ze své podstaty nedokonalá. Věc, která nedokáže

existovat sama o sobě, je nedokonalá. Rozhlédneme-li se kolem sebe, bez obtíží nalezneme různé projevy nedokonalosti světa. Co je ale pravou podstatou jeho nedokonalosti či neúplnosti (CHISARON)? Skutečnost, že v něm není Boží sláva (KAVOD) zjevná, není jednoduše patrná. V čem spočívá Boží sláva? V Jeho jednotě a jedinečnosti a jedinosti. Z každého středu (a Bůh představuje střed všeho) lze vyjít čtyřmi hlavními směry, do čtyř hlavních světových stran. Tím se vysvětluje počet království, velmocí, které zotročením Izraele umenšují Boží slávu na tomto světě. Po dobu vlády těchto čtyř království nemůže být Boží sláva ve světě patrná.

Izrael

Judaismus není univerzální cestou k Bohu, Bůh je tvůrcem všech lidí na světě. „Proviněním“ čtyř království není jejich různorodost, ale fakt, že násilím odňala Izraeli svobodu. Smyslem Izraele jako jedinečného národa je zdůrazňovat samotný základ Boží slávy, Boží jednotu.

Podle pravidel práce s gematriemi je zapotřebí, aby mezi porovnávanými slovy byl hlubší vztah, který je pak číselnou shodnou písmen potvrzen či lépe řečeno podtržen. Nelze si v žádném případě myslet, že každá dvě slova se stejnou gematrií patří k sobě. Tak mohou činit jen podvodníci, protože tímto způsobem lze docílit libovolného výsledku. Proto Maharal klade slova ZU a ECHAD vedle sebe a odkrývá jejich hlubší souvislosti, aby pak s gematrií třináct, odrážející podstatu Izraele, spojil i gematrii jednoty a jedinečnosti. (Osm potomků Jákovových manželk: Reuven (Rúben), Šimon (Šimeón), Jehuda (Juda), Jissachar (Isachar), Zevulun (Zabulón), Binjamin (Benjamín) a Josefovi synové Menaše (Manases) a Efraim. Potomci dvou služek, které dal Lavan svým dcerám: Dan, Naftali, Gad a Ašer.)